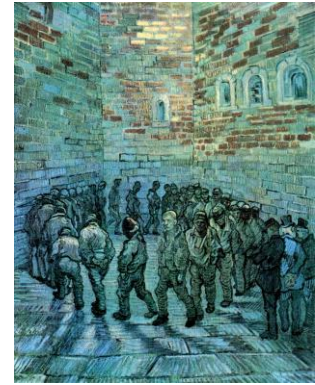

Om gevangenen te bevrijden

Voorganger: Ds. Jurjen Zeilstra
Regenboogkerk Hilversum

Lezingen van de Paasnacht:

Exodus 14: 5-31, Psalm 68: 1-11, 1 Koningen 8: 28-30 en 44-53, Jesaja 61: 1-4, Handelingen 16: 20-33, Handelingen 2: 22-28

Gevangenen,
Vincent van Gogh

Meditatie

Hoewel hij zich vanwege zijn verwarde geest, vrijwillig had laten opnemen, voelde Vincent van Gogh zich opgesloten. Tijdens zijn verblijf in het gesticht in Saint-Rémy in Zuid-Frankrijk, schilderde Vincent van Gogh in februari 1890 het werk 'Het luchten der gevangenen'. Het onderwerp moet hem persoonlijk hebben aangegrepen. Misschien voelde Vincent zich zelf wel als één van die in uitzichtloze rondjes sjokkende gevangenen op die grauwe binnenplaats. Het is bijna een exacte kopie in verf van 'The Newgate Prison Exercise Yard', een realistische zwart-wit gravure van de binnenplaats van een Engelse gevangenis, in 1872 gemaakt door Gustav Doré. De binnenplaats die Van Gogh schilderde is bijna net zo beklemmend, maar iets hoopgevender, ietsje minder grauw. Dat komt door de licht, en door de gebogen en daardoor wat speelse lijnen. Maar het komt vooral doordat er een kleine lichtstraal lijkt in te vallen, een glimpje van de zon, die een klein beetje kleur geeft aan de bakstenen en zelf valt op het hoofd van een van de gevangenen. De zon, in veel werk van Van Gogh zo belangrijk en een stilzwijgende verwijzing naar Christus, is hier afwezig, maar veroorzaakt wel degelijk die speelse glans op de binnenplaats. Ondertussen staan de bezoekers, met hun hoge hoeden op, even cynisch als op de plaat van Doré naar de gevangenen te kijken als onverbeterlijke draaideurcriminelen. Deze bezoekers zijn geen werkers van goede werken die met compassie aan Christus doen denken terwijl zij de gevangenen bezoeken, laat staan dat zij hen zouden bevrijden. En de cipier doet gewoon zijn werk.

Als wij vandaag zouden denken dat het troosteloze van dit soort gevangenissen al lang voorbij is en hoort bij een lang vervlogen Victoriaans tijdperk, vergissen wij ons. Ook vandaag nog zijn er talloze gevangenissen in landen ver weg en dichtbij, waar de situatie niet heel veel beter is. Gevangenissen in Engeland, zoals Bullingdon in Oxfordshire en Strangeways, zijn nog altijd beruchte mensonwaardige instituten. Onlangs kwamen de wantoestanden weer in het nieuws. Dat was omdat het in dergelijke inrichtingen onmogelijk is om in tijden van corona gepaste afstand te bewaren. Een serie grote virus uitbraken werd gevreesd. Tientallen gevangenen moeten het doen met één badkamer en één toilet. Velen delen met meerdere gevangenen een cel. Noodgedwongen werd er vorige week, vanwege groot infectiegevaar, besloten 4000 lichtgestrafte gevangenen in Engeland en Wales, die niet lang meer te zitten hadden, van een enkelband te voorzien en vervroegd los te laten. Zo waren er toch nog mensen blij met het coronavirus, en wie zou het ze kwalijk durven nemen.

Ik kan het niet helpen. Maar ik zie in het schilderij van Van Gogh niet alleen letterlijk gestrafte gevangenen. Ik zie Vincent. Ik zie mezelf. Ik zie de mensheid in kringen ronddraaien. Hoe te ontsnappen aan de vicieuze cirkel die het leven kan worden als je niet verder komt? Er zijn mensen die werkelijk verwachten dat de wereld na de coronacrisis veranderd zal zijn. Mensen zouden aardiger worden voor elkaar. Zij zouden beter zijn gaan begrijpen wat er werkelijk toe doet.

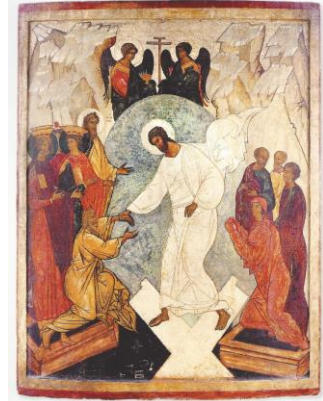
Misschien zou oorlog zelfs wel minder belangrijk worden omdat het virus ons heeft geleerd dat we allemaal strijden voor ons leven. Het leren leven in verscheidenheid die niet hoeft te gaan ten koste van solidariteit, als we dat eens zouden leren met z'n allen, zou dat geen bevrijding zijn?

Ik wil altijd blijven hopen. Maar heel veel verwacht ik in dat opzicht niet. Volgende maand 75 jaar geleden werden wij bevrijd na vijf jaar fascistische dictatuur.

Velen waren er toen in die vreugdevolle dagen van mei 1945 die werkelijk geloofden dat alles anders zou worden. Oude tegenstellingen waren verbleekt te midden van het oorlogsgeweld. En nood had werkelijk leren bidden. Maar hoe snel was alles weer bij het oude. De mensheid zit in zichzelf gevangen.

En toch zullen wij Paasfeest vieren. Toch mogen wij leven in het licht van een bevrijdende God. Dat is wat in deze nacht zichtbaar mag worden. Jezus Christus is als de Godsgezant dwars door de dood van de mensen heen gegaan. Hij liet zien dat het aanroepen van God door die mensen niet te vergeefs was, dat hun kreet om ontferming beantwoord werd. Jezus kwam om gevangenen te bevrijden.

Op eeuwenoude iconen zien wij dat het de Opgestane is, die de handen van een treurende mensheid vastgrijpt en optrekt tot het leven in zijn rijk van vrede en recht. Dat is geen land met grenspaaltjes, paspoorten en protectiemaatregelen. Zijn rijk is niet van deze wereld. Het gaat om de mentaliteit van hemelse gerechtigheid.

Anastasis Rusland 16e eeuw

Juist in deze verdrietige tijden zijn we dankbaar dat we het Paasfeest mogen vieren. Laten we dat ook dit jaar voluit doen, meestal helaas niet met ontmoetingen in de letterlijke zin, maar wel degelijk in de figuurlijke zin, verbonden als een hechte eenheid rondom het heilsgeheim van Pasen.

Het Paasfeest is het feest van de uittocht uit het land van verdrukking. Het Joodse woord 'pesach' betekent zoets als overslaan of voorbyspringen. De dood is van voorbijgaande aard en dat geldt ook voor onze verlamming in de geestelijke zin. Wij leven in het licht van Gods scheppingskracht.

Nooit vieren we tweemaal hetzelfde Paasfeest. Altijd zal de opstandingskracht betrekking hebben op de impasse van het moment dat het feest wordt gevierd. Dat zal in dit rampjaar 2020 niet anders zijn dan in andere jaren. Jezus leeft en hij bevrijdt ons, uit onze angsten, uit onze kringloop. Jezus zal ons inspireren tot leven in Gods lichtglans als een speelse rimpeling op het aardse leven, op de aardse kwetsbaarheid.

